

Sylabus kursu
ZUR787 Odborný text a práce s informačními zdroji

Vyučující:

Mgr. Pavel Sedláček; pavelsedlacek@mail.muni.cz (kontaktní osoba)

Mgr. et Mgr. Kateřina Kirkosová, Ph.D.; k.kirkosova@mail.muni.cz

PhDr. Dagmar Čerňová; cernova@fss.muni.cz

Mgr. Dana Mazancová, DiS.;

Bc. Blanka Farkašová

Rozsah

Kurs je koncipován do tří čtyřhodinových setkání (3x 180 minut) a jednoho osmihodinového workshopu (1x 360 minut). Je postaven na přednáškách a tvůrčí práci s texty a u počítačů. Předpokládá se aktivní účast studentů při plnění všech praktických cvičení, hodnocení se opírá o plnění průběžných úkolů a splnění závěrečného testu (termíny budou vypsány později).

Studujícím budou sdělovány informace a udělována zpětná vazba:

- a) během výuky,
- b) v e-podpoře předmětu v is.muni.cz,
- c) emailem.

Anotace

Kurs nabízí teoretický a praktický vhled do tvorby odborného textu; seznamuje se základními pojmy souvisejícími s odborným psaním a upřesňuje pozornost na zlepšování takových dovedností, jakými jsou kritické a reflexivní čtení odborných textů i kritický přístup k vlastnímu psaní. Frekventanti kurzu budou obeznámeni se základními aspekty práce s informacemi, jimiž jsou: výběr vhodných zdrojů pro daný obor, efektivní práce s informačními databázemi, tvorba rešerší, zásady správného citování a problematika plagiátorství. V praktické části si studující sami vyzkouší některé z žánrů či postupů – abstrakt, klíčová slova, úvod, závěr, diskuse – používaných v akademickém/odborném psaní; otestují si vyhledávání v oborových databázích. Znalosti a dovednosti nabyté v kursu studující využijí zejména při psaní semestrálních a závěrečných diplomových prací i při psaní odborných článků.

Podmínky úspěšného absolvování kurzu

1. Aktivní participace studujících na všech přednáškách i seminářích.
 2. Povinná účast při psaní testu, zbývající účasti jsou nepovinné.
 3. Včas odevzdané a vyučujícími přijaté úkoly:
 - *reflexe vlastního vztahu k odbornému čtení a psaní (do 16. 10. 2016 včetně)*
 - *resumé (do 30. 10. 2016 vč.)*
 - *abstrakt + klíčová slova (do 6. 11. 2016 vč.)*
 - *recenze – podklady budou upřesněny v ISu do čt 20.10 (do 20. 11. 2016 vč.)*
 - *rešerše – téma bude upřesněno v pá 21.10, (do 2. 12. 2016 vč.)*
- ! Texty se odevzdávají do informačního systému předmětu a v českém jazyce.
4. Absolvovaný test – termíny budou vypsány v průběhu semestru.
 5. Spolu s výše uvedenými podmínkami získané hodnocení alespoň ve výši 40 bodů.

Bodové hodnocení:

- *reflexe vlastního vztahu k odbornému čtení a psaní: 0-5-10bodů*
- *resumé: 0-5-10bodů*
- *abstrakt + klíčová slova: 0-5-10bodů*
- *recenze: 0-10-20-30-40 bodů*
- *rešerše: 0-5-10bodů*
- *test: 0-35bodů*

Konečné hodnocení:

- A: 115-100 bodů (výborně)
- B: 99-80 (velmi dobře)
- C: 79-60 (dobře)
- D: 59-50 (prospěl)
- E: 49-40 (vyhovující)
- F: 39-0 (nevyhovující) – studující opakuje předmět

Následující pasáže sylabu jsou rozděleny na dvě části: Odborný text (lektoři: Kateřina Kirkosová, Pavel Sedláček) a Práce s informačními zdroji (lektoři Dagmar Čerňová, Blanka Farkašová, Dana Mazancová). Jejich obsahy se navzájem doplňují a prolínají.

Část *Odborný text*

Cíle předmětu

Absolventi předmětu v části Odborný text by měli lépe ovládat základní atributy odborného psaní, jakými jsou: pojmovost, intertextualita (intertextovost), strukturovanost, připravenost, potlačení autorské subjektivity. Studující lépe porozumí vztahu autor-text-čtenář, horizontálnímu a vertikálnímu členění odborného textu, důležitosti obsahově-logických vztahů. Na základě diskutovaných ukázek a cvičení budou absolventi kursu dostatečně seznámeni s citační etikou a prací s adekvátní odbornou literaturou ve vztahu ke konkrétnímu oboru.

Osnova

- Úvod do problematiky, vymezení klíčových termínů. K otázkám vědecké práce. Psaní jako jeden z nástrojů vědy. Jak na sebe působí jednotlivé složky komunikace? Kdy nastává rozpor mezi autorem odborného textu a čtenářem? Proč se učit psát odborný text a co má předcházet jeho tvorbě? Je důležitý název? Jsou abstrakt a klíčová slova jen nezbytnou formalitou? Jsou pravidla publikování jednotná a neměnná? Co je to *impact factor* a k čemu slouží *RIV*? Jakou roli plní *peer-review*? Platí pro české prostředí *publish or perish*?
- Odborný styl. Základní charakteristika: německá, francouzská, anglická tradice odborného stylu; pražská škola funkční lingvistiky. Funkce odborného stylu, vnitřní a vnější diference, stýlotvorné faktory, kompoziční normy, horizontální a vertikální členění textu. Terminologie, spisovnost, perspektivizace textu: autorský plurál vs. ich forma. Metafory v odborném stylu.
- Analýza obsahu a struktury u rozdílných textů. Cvičení na kondenzaci textu. Závěrečná zpráva a její vztah k cílové skupině čtenářů. Ukázka častých chyb a nácvik (spolu)tvorby vybraných částí odborného textu (název, abstrakt, klíčová slova, uvozující pasáže). Příklady v českém a okrajově anglickém jazyce.
- Individuální i společná editace vybraných pasáží odborného textu. Výběr z jazykových prohrěšků – společná úprava. Shrnutí domácích úkolů – zpětná vazba.
- Test.

Výukové metody

1. Monologická (výklad, přednáška, instruktáž).
2. Dialogická (debata, brainstorming).
3. Práce s textem (odborný článek, disertace, kniha), databázemi a vyhledávacími službami.
4. Prezentace (statická projekce).

Část *Práce s informačními zdroji*

Cíle předmětu

Část týkající se *Práce s informačními zdroji* seznamuje se základními aspekty práce s informacemi. Zaměřuje se na výběr vhodných informačních zdrojů pro daný obor, základy práce s informačními databázemi a tvorbu rešerší. Praktická část kursu je zaměřena na získání dovedností vyhledávání v oborových databázích, na práci s vyhledávací službou EBSCO Discovery Service. Kurs se dále zabývá metodikou psaní závěrečných prací, zásadami správného citování a problematikou plagiátorství. Student na konci tohoto kurzu bude schopen efektivně pracovat se zdroji informací v daném oboru.

Osnova

- Seznámení se zdroji informací pro bc. studenty žurnalistiky.
- Přehled základních typů elektronických zdrojů.
- Metodika psaní závěrečných prací, práce s tématem, klíčovými slovy.
- Strategie vyhledávání informací, používání operátorů v databázích a vyhledávači Google Scholar.
- Praktické vyhledání v elektronických databázích Anopress Monitoring Online, Sage.
- Práce s vyhledávací službou EBSCO Discovery Service.
- Metodika tvorby citací, citační norma, citační styly, plagiátorství.
- Test.

Výukové metody

Část *Práce s informačními zdroji* se skládá ze čtyř setkání a je postavena na přednáškách a praktické části u počítačů. První a třetí lekce probíhá formou přednášky, druhá a čtvrtá formou semináře v počítačových učebnách. Předpokládá se aktivní účast studentů při praktických cvičeních.

Doporučené studijní zdroje kursu:

BIERNÁTOVÁ, Olga. *Bibliografické citace dle aktualizované normy ČSN ISO 690* [online]. [Cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://www.knihovna.utb.cz/download/bibliografickecitace.pdf>

CRASWELL, Gail a Megan POORE. *Writing for Academic Success*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2012. pp. 88-106, pp. 125-138. ISBN 978-0-85702-928-7.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2000, částka 36, s. 1258-1263. Dostupné také z: <http://www.mkcr.cz/assets/autorske-pravo/07-1212000.pdf>

ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 381 s. ISBN 978-80-7106-961-4.

ČMEJRKOVÁ, Světlá, František DANEŠ a Jindra SVĚTLÁ. *Jak napsat odborný text*. Praha: LEDA, 1999. 255 s. ISBN 80-85927-69-1.

ECO, Umberto. *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc: Votobia, 1997. 271 s. ISBN 80-7198-173-7.

DOČEKAL, Mojmír: *Sokalova aféra*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. [online]. [Cit. 2016-02-23]. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/studenti/soutez99/docekal.html>

FÍŠER, Zbyněk. *Tvůrčí psaní. Malá učebnice technik tvůrčího psaní*. 1. vyd. Brno: Paido. Edice pedagogické literatury, 2002. 164 s. ISBN 80-85931-99-0.

FLEGR, Jaroslav. *Diplomová práce* [online]. [Cit. 2016-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=swr2eKhfdhw>

FLEGR, Jaroslav. *Jak psát odborný článek* [online]. [Cit. 2016-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=HzhRAT-wJzE>

HARTLEY, James. *Academic Writing and Publishing*. London, New York: Routledge, 2008. pp. 22-51, 31-37. ISBN 10: 0-415-45322-4.

HORYNA, Břetislav a Josef KROB (eds.): *Cesty k vědě: Jak správně myslet a psát*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2007. s. 122-154. ISBN 978-80-7182-223-3.

HUFF, A. Sigismund. *Writing for Scholarly Publication*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc., 1999. pp. 67-93. ISBN 978-0-7619-1805-9.

Jak hledat informace: rychle a efektivně [online]. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Knihovna, [2011]. [Cit. 2016-02-12]. Dostupné z: http://iva.k.utb.cz/?page_id=692. Online kurz.

KATUŠČÁK, Dušan, Barbora DROBÍKOVÁ a Richard PAPIK. *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce: jak psát bakalářské práce, diplomové práce, dizertační práce, specializační práce, habilitační práce, seminární a ročníkové práce, práce studentské vědecké a odborné činnosti*, j. [1. české vyd.]. Nitra: Enigma, 2008. 161 s. ISBN 978-80-89132-70.

KRČÁL, Martin a Zuzana TEPLÍKOVÁ. *Naučte (se) citovat*. 1. vyd. Blansko: Martin Krčál - Citace.com, 2014. 212 s. ISBN 978-80-260-6074-1.

KUŽELÍKOVÁ, Lucie a Jaroslav NEKUDA. *Sociálně-ekonomické informace a práce s nimi*. Edited by Jiří Poláček. 1. vyd. Brno: Masarykova universita, 2008. 88 s. ISBN 978-80-210-4577.

MEŠKO, Dušan, Dušan KATUŠČÁK a Ján FINDRA. *Akademická příručka*. České, upr. vyd. Martin: Osveta, 2006. 481 s. ISBN 80-8063-219-7.

NEUSAR, Aleš. *Jak na odborný článek aneb Pišme, prosím, články, které mají skutečný obsah (a neunudí nás k smrti)* [online]. [Cit. 2016-02-23]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=OfIWys96gZI>

NEUSAR, Aleš. *Odborný článek – název* [online]. [Cit. 2016-02-23]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=unugo77hZ20>

NOBLE, Benjamin. *Writing an abstract - common mistakes* [online]. Moskva: Academic Writing Center: Higher School of Economics, 2012. [Cit. 2016-02-23]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=ynUiPhi8qEc>

PAPÍK, Richard. *Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje*. Praha: Velryba, 2011. 192 s. ISBN 9788085860221.

PICHA, Marek. *Kritické myšlení a rekonstrukce argumentu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 41 s. ISBN 978-80-210-6730-1.

PLÁŠEK, Radovan. *Odborný text*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 36 s. ISBN 978-80-210-7175-9.

SALAGUARDOVÁ, Jiřina a Pavel SEDLÁČEK. *Současný český jazyk a stylistika*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 56 s. ISBN 978-80-210-7928-1.

ŠANDEROVÁ, Jadwiga. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. 209 s. Studijní texty, 34. svazek. ISBN 978-80-86429-40-3.

ŠLOSAR, Dušan, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří VORÁČ. *Jaké hlavy, takový jazyk. Rozhovor o češtině a o životě*. 1. vyd. Brno: Host, 2008. 216 s. mimo edice. ISBN 978-80-7294-266-4.

ŠLOSAR, Dušan. *Jazyčník*. Praha: Dokořán, 2004. 143 s. ISBN 80-7363-005-2.

TKAČÍKOVÁ, Daniela. *Bibliografické citace a etické zacházení s informacemi* [online]. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2010. ISBN 978-80-248-2158-0. [Cit. 2016-02-12].

Dostupné z: <http://dspace.vsb.cz/bitstream/handle/10084/78273/bibliograficke-citace-tkacikova.pdf?sequence=3>

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Čtenáři a internauti :obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení (2010)*. 1. vyd. Brno: Host, 2011. 191 s. ISBN 9788070505991.